

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 4521-11-23

לפני:

כב' השופטת הבכירה אריאלה גילצר-כץ
נציגת ציבור (עובדים) גב' אסתר קופרברג
נציג ציבור (מעסיקים) מר יעקב אורנשטיין

1

התובע: שלומי *בן רפאל
(מייצג את עצמו)

2

3

4

הנתבע: המוסד לביטוח לאומי
ע"י ב"כ עו"ד הילה דמרי

5

6

פסק דין

7

8 1. עורך דין עבד כשכיר ובמקביל עבד כעצמאי על פני מספר שעות מועטות (עצמאי שאינו
9 עונה על ההגדרה). האם יש לחשב את שומת ההכנסה שלו על פני 12 חודשים או על פני
10 חודשיים בלבד עת הודיע על סגירת עסקו כעצמאי – זוהי הסוגיה העומדת להכרעתנו.

11

12 2. בדיון הגיעו הצדדים למוסכמות כדלקמן:

13

14 1. התובע עבד כשכיר ובנוסף ובמקביל מיום 1.1.21 ועד 1.3.22 עבד כעצמאי.

15

16 2. ביום 2.8.22 הגיש התובע דין וחשבון רב שנתי ובו נכתב בין היתר "מכל מקום חשוב
17 לי להדגיש כי החל מחודש 3/2022 אינני עוסק עוד כעצמאי ובהתאם גם סגרת את
18 התיק שלי במס הכנסה ומע"מ".

19

20 3. מאחר ועל פיו דיווחיו של התובע הוא עבד כעצמאי בשנת 2022, רק בחודשים ינואר
21 ופברואר, הכנסתו כפי שהתקבלה חולקה רק בחודשיים בהם עבד.

22

23 4. שומת מס הכנסה לשנת 2022 התקבלה בתאריך 30.7.23, בה דווחה הכנסה מעסק
24 בסך 14,852 ₪.

25

26 5. קרי הכנסתו בגין חודשים ינואר ופברואר 2022 עמדה על סך 14,852 ₪ אשר חולקה
27 על ידי הנתבע לשני חודשים, קרי 7,426 ₪ לחודש ובהתאמה שונה לחודשים אלו
28 והתובע סווג כעצמאי העונה על ההגדרה.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 4521-11-23

6. כמו כן הוסכם בין הצדדים כי המחלוקת היא: האם יש לחלק את שומת הכנסה לשנת 2022 על פי חודשיים בלבד או על פי 12 חודשים?

3. טענות הצדדים (כפי שעלו מסיכומיהם)

טענות התובע

1. בשנת 2022 עבד התובע כעצמאי חודשיים בלבד (1/22, 2/22) במקום שהנתבע יחלק את ההכנסה ל-12 חודשים, כפי שנעשה בשנה הקודמת (2021), חילק הנתבע לחודשיים עד הודעתו של התובע על סגירת התיק (3/22). כתוצאה מכך חויב התובע בדמי ביטוח לאומי כיוון שהכנסתו עלתה מעל השכר הממוצע במשק.

2. התובע הפנה לפסיקה אשר קבעה כי דמי ביטוח לאומי של עצמאים נקבעים על פי חלוקה של 12 חודשים, שכן באותו עניין עבדה התובעת כעצמאית מחודש ינואר עד אפריל (ב"ל 1483/10 גל לוי – המל"ל). מאחר שאין הלכה אחרת של ביה"ד הארצי, ההלכה שנפסקה באזורי מחייבת. מה עוד שבחוזרים של המוסד לביטוח לאומי קיימת התייחסות לפסיקה אזורית. גם פסק הדין האזורי לעיל מפנה לפסיקה של בית הדין הארצי קובעת כי חישוב דמי הביטוח הלאומי יעשה על בסיס חלוקה של 12 חודשים.

3. התובע הסתמך על הנכתב באתר המוסד לביטוח לאומי כי ההכנסה של עצמאי היא הכנסה שנתית ומיוחסת לשנת המס. אין כל אזכור כי ההכנסה צריכה להתפרש על פני שנה שלמה.

4. הנתבע המציא הלכה וכתב בהגנתו כי אם עצמאי עבד בחלק מן השנה והפסיק לעבוד אזי הכנסתו לא תהיה הכנסה שנתית (סעיף 15 לכתב ההגנה).

5. הנתבע לא מכבד פסיקה אזורית וארצית של בתי הדין וממציא דין ללא כל ביסוס נורמטיבי.

6. התובע עותר לקבל תביעתו וכן מבקש לפסוק פיצוי עונשי נוכח התעלמות המל"ל מהתובע ואף הטיל עליו ריביות וקנסות.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 4521-11-23

טענות הנתבע

- 1
- 2
- 3 .1 התובע לא עשה את המוטל עליו ולא דיווח על עיסוקו כעצמאי. למל"ל נודע על כך על
- 4 פי שומות מס הכנסה.
- 5
- 6 .2 מאחר שהתובע סווג בשנת 2022 כעצמאי העונה על ההגדרה חויב התובע בדמי ביטוח.
- 7
- 8 .3 הכנסתו של התובע לחודשים 1/22-2/22 עמדה על 14,852 ₪, קרי 7,426 ₪ לחודש. לכן,
- 9 שונה סיווגו מעצמאי שאינו עונה על ההגדרה לעצמאי העונה להגדרה.
- 10
- 11 .4 בשונה משנת 2022 בשנת 2021 הייתה הכנסתו השנתית 31,524 ₪ בחלוקה ל- 12
- 12 חודשים עמדה הכנסתו החודשית על 2,627 ₪.
- 13
- 14 .5 על פי סעיפים 1 ו-345 לחוק הביטוח הלאומי הכנסתו של עובד עצמאי היא הכנסה
- 15 שנתית אלא אם עבד רק חלק מהשנה וחדל לעבוד.
- 16
- 17 .6 הכנסתו החודשית בשנת 2022 עמדה על 7,426 ₪, למעלה מ-50% מהשכר הממוצע
- 18 במשק. לכן, התובע עונה על ההגדרה של עצמאי.
- 19
- 20 .7 לא סביר לחלק את הכנסתו של התובע ל-12 חודשים משלא עבד במשך 12 חודשים.
- 21
- 22 .8 התובע מפנה לפס"ד פרימס אך אותו עניין התייחס למבוטח שעבד כעצמאי כל השנה
- 23 והיה שינוי במקדמותיו במהלך השנה.
- 24
- 25 .9 לא ניתן לייחס הכנסה לתקופה בה לא עבד כלל התובע.
- 26
- 27 .10 פסק הדין בעניין לוי הוא פס"ד אזורי ואינו דומה לענייניו של התובע שכן באותו עניין
- 28 לאחר שדיווחה שעבדה 4 חודשים הגישה השגה לפיה לא סגרה את תיקה והנתבע
- 29 החליט לקבל את השגתה.
- 30
- 31 .11 הנתבע פעל כדין. קבלת תביעתו של התובע משמעה פגיעה פוטנציאלית בזכויות
- 32 מבוטחים בחישוב הגמלאות של עובד עצמאי.
- 33
- 34
- 35

הכרעה

- 1 .1 לאחר שבחנו את טענות הצדדים ועיינו בתע"צ שהוגשה, באנו לכלל מסקנה כי דין התביעה
- 2 להתקבל.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 4521-11-23

- 1
2. סעיף 1 לחוק הביטוח הלאומי מתייחס להגדרה של עצמאי :
- 3
- 4 "עובד עצמאי", לענין שנת מס פלונית או חלק ממנה – מי שעסק באותה תקופה
- 5 במשלח ידו שלא כעובד (להלן – משלח יד), והתקיים בו אחד מאלה :
- 6 (1) הוא עסק במשלח ידו, לפחות עשרים שעות בשבוע בממוצע;
- 7 (2) הכנסתו החודשית הממוצעת ממשלח ידו לא פחתה מסכום השווה ל-
- 8 50% מהשכר הממוצע;
- 9 (3) הוא עסק במשלח ידו לפחות שתים עשרה שעות בשבוע בממוצע והכנסתו
- 10 החודשית הממוצעת ממשלח ידו לא פחתה מסכום כאמור בלוח א';
- 11
- 12 3. סעיף 345 לחוק הביטוח הלאומי שכותרתו "חישוב הכנסתו השנתית של מבוטח אחר" קובע:
- 13
- 14 עובד עצמאי יראו כהכנסתו השנתית את הכנסתו מהמקורות המפורטים (א) 345.
- 15 בפסקאות (1) ו-(8) של סעיף 2 לפקודת מס הכנסה, ומי שאינו עובד ואינו
- 16 עובד עצמאי יראו כהכנסתו השנתית את הכנסתו מהמקורות המפורטים
- 17 בסעיף 2 האמור, והכל - בשנת המס שבעדה משתלמים דמי הביטוח (להלן
- 18 - השנה השוטפת), ולאחר שנוכו ההוצאות הקשורות במישרין בהשגת
- 19 ההכנסה.
- 20 (ב) (1) ההכנסה בשנה השוטפת תיקבע על פי השומה הסופית של ההכנסה
- 21 כאמור לאותה שנה לפני כל פטור, ניכויים וזיכויים לפי פקודת מס הכנסה
- 22 (להלן – ההכנסה בשומה), בהפחתת סכומים אלה: "...
- 23
- 24 4. אם כן, על פי חוק הביטוח הלאומי הכנסה נמדדת על פי ההכנסה השנתית ומתייחסת לשנה
- 25 פלונית.
- 26
- 27 5. גם סעיף 6 לפקודת מס הכנסה קובע: "המס לכל שנת מס יוטל על הכנסתו החייבת של אדם
- 28 באותה שנה". קרי, קביעת ההכנסה של נישום נמדדת על פי שנה מלאה (12 חודשים).
- 29
- 30 6. כך הוא לעניין שכיר אשר מפוטר מעבודתו והוא אינו עובד יותר ומקבל ממעסיקו האחרון
- 31 מענק או סכום לאחר סיום העבודה (בשנה שלאחר סיום העבודה). הכנסתו זו לא תמוסה על
- 32 פי החודש בו קיבל את הסכום אלא תחולק ל-12 חודשים בשנה בה התקבלה ההכנסה.
- 33

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 4521-11-23

7. בב"ל 1483/10 גל לוי – המל"ל (ניתן ביום 12.5.2013) (תוך הסתמכות על פסק דינו של בית הדין הארצי - עב"ל (ארצי) 1353/04 פרימס – המוסד לביטוח לאומי) נקבעה ההלכה כי חישוב הכנסתו של עצמאי לצורך דמי ביטוח לאומי נעשה על בסיס הכנסה שנתית ולא חודשית ולא ניתן לייחס הכנסה רק לחלק מחודשי השנה:

” שנת מס” על פי סעי' 1 לחוק, היא שנת המס כמשמעותה בפקודת מס הכנסה. פקודת מס הכנסה מגדירה שנת מס כ-תקופה של 12 חודשים רצופים, שתחילתה ב-1 בינואר. ככלל, הכנסתו של עובד עצמאי לצורך חישוב דמי ביטוח היא הכנסה שנתית, המתפרשת על פני 12 חודשים רצופים. בית הדין הארצי פסק בעניין זה לאמור:

”נקודת המוצא לפסיקת הדין בערעור זה היא שהכנסת עובד עצמאי לצורך חישוב דמי ביטוח היא הכנסה שנתית ולא הכנסה חודשית... לעומת זאת, התקופה לתשלום דמי ביטוח גם לעובד עצמאי היא חודשית... נקודת מוצא זו מובילה למסקנה, כי לא ההכנסה החודשית בפועל היא הקובעת במקרה זה, לא היא המדווחת, ולא היא שצריך לדווח עליה. ההכנסה השנתית היא הקובעת, כאשר פשיטא שההכנסה החודשית הממוצעת היא פועל יוצא של חלוקת הכנסה זו ב-12. דרך חישוב זו היא הגיונית מתבקשת ונסמכת על הוראות חוק הביטוח הלאומי ותקנותיו...” (הדגשות הוספו).

(ר' עב"ל (ארצי) 1353/04 פרימס – המוסד לביטוח לאומי, [...] ניתן ביום 18.12.2007).

לאור האמור, יש לקבל את עמדת התובעת, ולקבוע כי הנתבע שגה שעה שייחס את הכנסתה של התובעת כעצמאית רק לחודשים 1-4/08, ולא ייחס את הכנסתה של התובעת לכל שנת המס. זאת ועוד, צודקת התובעת בטענתה כי שומת המס בגין שנת 2008 מתקבלת רק במהלך שנת 2009, וכי לא יכלה לצפות מראש עוד בשנת 2008 מה יהיו כלל הכנסותיה כעצמאית בגין אותה שנה. על כן, גם אם התובעת עדכנה בחודש 8/08, כי החל מחודש 5/08 הפסיקה לעבוד כעצמאית והפכה לשכירה, הרי שאין בכך כדי להשליך על הקביעה כי יש לייחס את הכנסתה כעצמאית עבור כל אותה שנה.”

8. פסק הדין זה של ביה"ד האזורי מחייב כיוון שהוא חלוט ולא הוגש עליו ערעור ע"י המל"ל. לו סבר המל"ל כי פרשנות זו אינה נכונה יכול היה להגיש ערעור ולהבהיר במסגרת אתר המוסד לביטוח הלאומי או באמצעות חוזר כי הדברים אינם כך.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 4521-11-23

9. לא זו אף זו, לא יעלה על הדעת כי ניתן יד לתכנוני מס לא לגיטימיים, קרי סגירת התיק במהלך שנת המס תחייב את העצמאי (שאינו עונה על ההגדרה) בדמי ביטוח ואי סגירת התיק ודחייתו עד סוף השנה לא תחייבו בדמי ביטוח, כאשר בשני המקרים ההכנסה של המבוטח זהה.

10. טענת המל"ל, כי הקביעה לפיה תחושב ההכנסה על פני שנה תביא לפגיעה בדמי לידה בנשים עצמאיות, אינה מעניינת של התובע. על בית הדין לפסוק בעניינו של התובע, הא ותו לא.

11. העולה מהאמור כי חישוב הכנסתו של עצמאי הוא על פי שנה מלאה ולא חישוב על פי חלק מן השנה.

סוף דבר

12. התביעה מתקבלת.

13. הנתבע ישלם לתובע הוצאות משפט בסך 5,000 ₪.

ערעור בזכות לביה"ד הארצי לעבודה בירושלים, בתוך 30 יום מיום קבלת פסק הדין.

ניתן היום, כ"ו תמוז תשפ"ד, (01 אוגוסט 2024), בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

מר יעקב אורנשטיין,
נציג ציבור (מעסיקים)

אריאלה גילצר-כץ, שופטת
שופטת בכירה

גב' אסתר קופרברג,
נציגת ציבור (עובדים)

25
26
27
28
29
30

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 4521-11-23

1

